

Ajuntament
de Barcelona

PATRIMONI DE GRÀCIA

INFORME DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA
RESULTATS DE LA SESSIÓ DEL GRUP DE TREBALL

02 DE JULIOL DE 2019

Direcció i elaboració del document:

Direcció de Comunicació i
Participació Ecologia Urbana

Índex

Introducció.....	4
Sessió de treball del procés participatiu	5
Dades bàsiques	5
Metodologia	5
Resultats de la part deliberativa.....	7
Valoracions de la sessió.....	24

Introducció

El districte de Gràcia, amb una superfície de 418,6 hectàrees, es va desenvolupar de forma intensiva durant la segona meitat del s. XIX, amb un teixit característic format per unitats urbanitzades al voltant de places connectades per carrers rectes però no gaire amples. D'altra banda, el barri de la Salut va aprofitar una ubicació excepcional i assolida per ubicar casetes d'estiueig, on l'arquitecte Antoni Gaudí va projectar el Park Güell.

Des dels anys 60, però, s'ha produït una progressiva desaparició del teixit tradicional i un canvi important de la imatge de ciutat jardí originària en molts d'aquests indrets. En el context actual, Gràcia aborda la necessitat de protegir el catàleg d'edificis de la Vila de Gràcia i part dels altres barris del districte. El veïnat ha mostrat sempre la voluntat de conservar un patrimoni arquitectònic emblemàtic, que dóna personalitat al barri. Alhora, l'Ajuntament busca protegir aquests elements dels moviments d'especulació a què està sotmès tot el teixit residencial de Gràcia.

El desembre de 2018 l'Ajuntament de Barcelona va tramitar una suspensió de llicències per elaborar un estudi patrimonial i urbanístic del barri de la Vila de Gràcia i part dels barris de la Salut, Vallcarca i Camp d'en Grassot i Gràcia Nova. L'objectiu és garantir el manteniment dels valors originals (de conjunts, de paisatge urbà o tipològics i d'ús), i definir unes estratègies d'intervenció que fomentin i estimulin la rehabilitació enfront de la substitució.

Per tal de garantir el manteniment dels valors del teixit antic (valors de conjunts, de paisatge urbà o valors tipològics i d'ús), i definir unes estratègies d'intervenció que fomentin i estimulin la rehabilitació enfront de la substitució, el desembre de 2018 es tramita una suspensió de llicències per elaborar un estudi patrimonial i urbanístic del barri de la Vila de Gràcia i part dels barris de la Salut, Vallcarca i Camp del Grassot i Gràcia Nova i revisar posteriorment, si s'escau, el planejament vigent a l'àmbit de treball.

Amb la voluntat de compartir i debatre els continguts d'aquests treballs, durant els anys 2019 i 2020 es promou un procés de participació amb les entitats, associacions i veïnat de l'àmbit d'actuació, a fi de definir de manera compartida el seu full de ruta urbanístic pels propers anys.

El present informe recull els resultats de la sessió de treball oberta al veïnat i entitats del procés participatiu celebrada el passat dia 2 de juliol de 2019.

Sessió de treball del procés participatiu

Dades bàsiques

Data, hora i lloc: 2 de juliol de 2019, a les 18.00h, al Centre Artesà Tradicionàrius, Sala Auditori-Teatre, Pl. Anna Frank, s/n.

Convocatòria: la convocatòria de la sessió es va realitzar mitjançant correu electrònic a les entitats i organitzacions del barri de Gràcia. Es va fer reforç telefònic a les entitats d'àmbit de ciutat.

Participants: la sessió va comptar amb la participació de 20 persones, representants de diferents entitats, organitzacions i col·lectius del Districte de Gràcia. Concretament, les següents entitats han assistit a la sessió (per ordre alfabètic):

AVV del Camp d'en Grassot

AVV Park Güell-Salut-Sanllehy

AVV Pro-Vallcarca

AVV Vila de Gràcia

Grup d'Estudis Coll-Vallcarca

Observatori Vallcarca

Plataforma protegem l'interior d'illa

Plataforma salvem l'alzina i les casetes del carrer Encarnació

Taller d'Història de Gràcia

Metodologia

La sessió de treball s'ha desenvolupat en dos moments diferenciats:

- Una primera part informativa durant la qual s'ha fet una exposició del context del procés participatiu i s'han presentat els diferents mecanismes i espais del mateix, així com els primers resultats de la diagnosi.
- Una segona part de dinàmica de grups de treball, durant la qual s'han recollit valoracions i aportacions de les persones representants de les entitats i associacions veïnals. Aquesta segona part s'ha estructurat en tres àmbits diferenciats:
 - Àmbit 1. Illes situades al sud del Torrent de l'Olla i Travessera corresponent al barri de la Vila de Gràcia, i illes del Camp d'en Grassot.
 - Àmbit 2. Illes situades al nord del Torrent de l'Olla i Travessera situades als barris de Vila de Gràcia, el Camp d'en Grassot i Gràcia Nova.
 - Àmbit 3. Illes per sobre de Travessera de Dalt corresponents als barris de la Salut i Vallcarca i els Penitents.

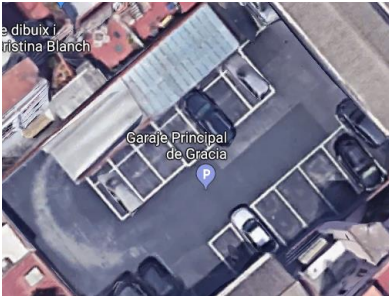

D'altra banda, l'avaluació de la vegetació i l'arbrat per a tot l'àmbit d'estudi s'ha treballat de manera transversal a cadascun dels grups de treball.

Cada grup ha estat facilitat per una persona dinamitzadora, que s'ha encarregat de plantejar preguntes, distribuir paraules i recollir aportacions. Així mateix, a cada grup ha estat present una persona de l'equip professional que ha realitzat l'estudi de l'àmbit corresponent, a fi de respondre dubtes i fer aclariments a les persones participants.

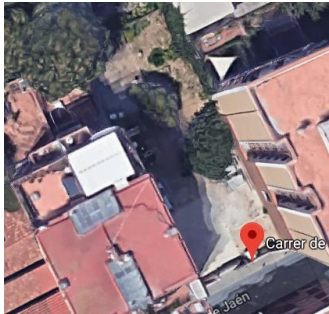

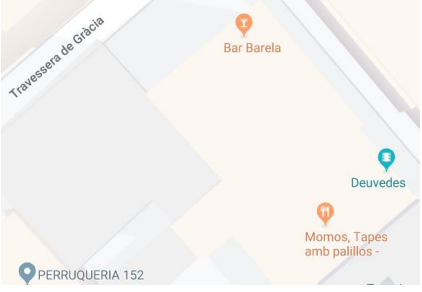
Resultats de la part deliberativa

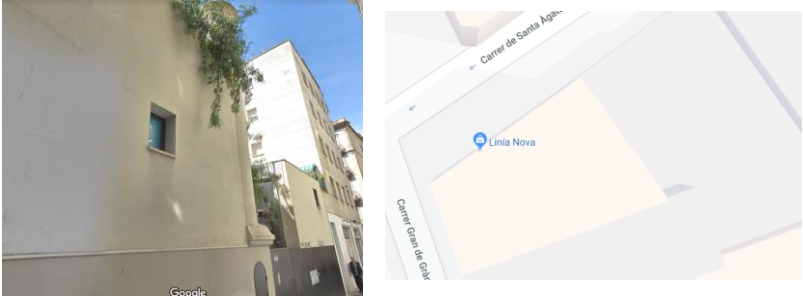
Àmbit 1: principals propostes

Element destacat	Tipus	Adreça	Imatges
Interior d'illa amb un valor de verd a considerar	Verd	Carrer Maurici Serrahima, 21	
Interior d'illa amb un valor de verd a considerar	Verd	Carrer de Betlem, 31	

Element destacat	Tipus	Adreça	Imatges
Interior d'illa amb un valor de verd a considerar	Verd	Carrer de Sant Marc, 14	
Illa de cases amb valor patrimonial. Anys 30	Patrimonial	Travessera de Gràcia, 120-128, entre carrer Gran de Gràcia i carrer de Sant Pere Màrtir	
Pàrquing principal, antic teatre	Patrimonial	Entrada per carrer de Sant Domènec, 7	

Element destacat	Tipus	Adreça	Imatges
Verge amb valor històric i religiós	Patrimonial	Cantonada de carrer de Mateu amb carrer del Torrent de l'Olla	
Font amb valor patrimonial	Patrimonial	Placeta de Sant Miquel	

Element destacat	Tipus	Adreça	Imatges
Hort urbà amb un valor de verd a considerar	Verd	Carrer de Jaén, 14	
Edificació prèvia a la Guerra Civil amb valor patrimonial	Patrimonial	Cantonada de carrer del Torrent de l'Olla amb carrer de Mateu	
Edificació prèvia a la Guerra Civil amb valor patrimonial	Patrimonial	Cantonada de Travessera de Gràcia amb carrer de Martínez de la Rosa	

Element destacat	Tipus	Adreça	Imatges
Edificacions prèvies a la Guerra Civil amb valor patrimonial	Patrimonial	Cantonada de carrer de Santa Àgata amb carrer Gran de Gràcia	
Edificació prèvia a la Guerra Civil amb valor patrimonial	Patrimonial	Carrer de Jesús, 8	
Edificació prèvia a la Guerra Civil amb valor patrimonial	Patrimonial	Carrer de les Carolines, 13	

Element destacat	Tipus	Adreça	Imatges
Construcció realitzada per l'arquitecte Oriol Bohigas	Patrimonial	Carrer d'Astúries, 37	

Àmbit 1: altres aspectes destacats

Una de les qüestions que ha estat present durant la primera part del debat ha estat com les actuals afectacions que hi ha al planejament vigent poden incidir en el procés participatiu del Patrimoni de Gràcia, és a dir, com conviuen les figures de les afectacions i les dels edificis protegits pel seu valor històric i/o patrimonial. El personal tècnic encarregat de la diagnosi valora que el resultat del procés serà una proposta de màxims i que, posteriorment, hi haurà un treball coordinat de qualificació patrimonial i urbanística per arribar a uns acords.

Dues de les propostes de la plataforma Decidim a l'àmbit 1 han tingut un suport molt ampli durant la sessió de treball. En primer lloc, l'anunci del Conservatori Femení situat a carrer Gran de Gràcia, 126. És el recordatori d'una històrica escola, que va ser fundada al primer terç del segle XX. Va ser la primera escola de música que va donar formació exclusivament a dones i que va tenir la primera orquestra femenina de l'Estat espanyol. En segon lloc, el verd situat a l'interior d'illa de carrer d'Astúries, Travessia de Sant Antoni i carrer de l'Àngel, un pulmó verd per a tot el barri. És una proposta presentada per la Plataforma Protegim l'Interior d'Illa.

Les persones representants de les entitats i el personal tècnic han acordat durant la sessió de treball intercanviar-se les dades de contacte per facilitar l'accés dels segons als interiors d'illa i, així, identificar més fàcilment els elements a considerar i preservar.

Àmbit 2: principals propostes

Element destacat	Tipus	Adreça	Imatges
Pati d'interior d'illa amb valor de verd	Verd	Carrer de l'Escorial, 42-50	
Font de l'Atzavara, antiga Font de la Salut, amb valor ornamental	Patrimonial	Carrer de l'Escorial, 163	
Passatge amb valor patrimonial a protegir	Patrimonial	Passatge de Camil Oliveras	

Element destacat	Tipus	Adreça	Imatges
Pati d'interior d'illa amb valor de verd	Verd	Carrer de Montmany, 29	
Pati d'interior d'illa amb valor de verd	Verd	Carrer de l'Alzina, 38	
Fàbrica de l'arquitecte Duran i Reynals	Patrimonial	Carrer del Torrent de l'Olla, 208	

Element destacat	Tipus	Adreça	Imatges
Edifici d'una planta dedicat actualment a la restauració, amb valor patrimonial	Patrimonial	Carrer de Sant Lluís, 24	
Edifici plurifamiliar amb valor patrimonial	Patrimonial	Carrer Verdi, 132	

Àmbit 2: Altres aspectes destacats

A l'àmbit de treball s'han identificat algunes qüestions que no estan estrictament relacionades amb la identificació de nous elements a protegir. És el cas d'un habitatge ja catalogat i protegit a carrer Pare Lainez amb carrer Pau Alsina, que ha sorgit a la sessió de treball perquè algunes de les persones participants han identificat que, tot i estar protegit, el seu estat de conservació és deficient i té humitats.

D'altra banda, a la placa del nomenclàtor del carrer Manrique de Lara es considera que hi ha un error, indica que és el carrer de Lluís Carreres i les Tortes, amb el sobrenom de Manrique de Lara. Les persones participants assenyalen que a la placa s'han barrejat dues identitats de persones diferents.

Una de les persones participants pregunta si al carrer Balcells l'habitatge que s'ha enderrocat recentment estava protegit. La persona de l'equip tècnic respon que no.

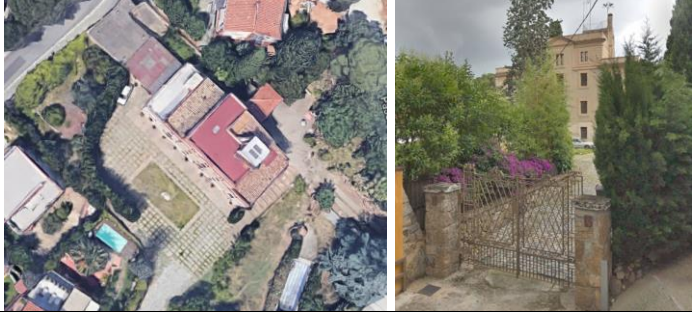
Per altra banda, una de les persones participants assenjala que considera que per fer la tasca plantejada d'identificació d'elements a preservar, hagués estat millor fer-ho sobre un plànol en el qual estigués identificada tota la informació dels diferents elements identificats prèviament pels equips tècnics per tal d'evitar repetir-se i perdre temps en la identificació d'elements ja identificats.

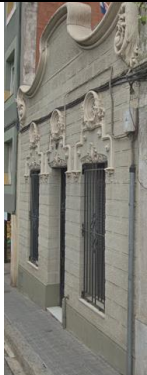

Àmbit 3: principals propostes

Element destacat	Tipus	Adreça	Imatges	
Casa vermella noucentista d'interès pel seu valor patrimonial	Patrimonial	Baixada de Briz, 9		
Conjunt de cases organitzades al voltant d'un pati interior, amb un caire popular interessant	Patrimonial	Carrer Verdi, 331-339		
Casa amb dues estàtues petites, valor històric pels personatges que hi van viure (situada sobre el monestir)	Patrimonial	Carrer dels Albigesos, 6		

Element destacat	Tipus	Adreça	Imatges
Mur amb restes arqueològiques	Patrimonial	Carrer d'Arnold Schönberg, 45	
Cada unifamiliar amb valor patrimonial	Patrimonial	Carrer de Maignon, 1	
Pati interior amb verd	Verd	Carrer de la Mare de Déu del Coll, 24	

Element destacat	Tipus	Adreça	Imatges	
Aqüeducte Can Turull	Patrimonial	Passeig de Turull, 2		
Masia de Can Turull	Patrimonial	Passeig de Turull, 11-13		
Casa unifamiliar amb valor patrimonial	Patrimonial	Carrer del Pare Jacint Alegre, 12		

Element destacat	Tipus	Adreça	Imatges
Palauet d'estil xurrigaresc en obres, era una residència d'avis	Patrimonial	Carrer de Mare de Déu del Coll, 69	
Finca amb valor patrimonial	Patrimonial	Carrer de Mare de Déu del Coll, 27	

Element destacat	Tipus	Adreça	Imatges	
Edifici plurifamiliar amb valor patrimonial	Patrimonial	Carrer de Mare de Déu del Coll, 91		
Conjunt de cases de valor patrimonial amb pati interior verd	Patrimonial i verd	Carrer Verdi, 287-297		

Àmbit 3: altres aspectes destacats

El grau de coneixement demostrat per les persones participants respecte l'entorn en el que resideixen s'ha mostrat molt elevat, el que s'ha traslladat a una àmplia identificació d'elements susceptibles de ser valorats pels equips tècnics. Per altra banda el consens envers les propostes presentades ha estat elevat.

Durant el debat va estar molt present la importància de treballar en zones més enllà de l'àmbit d'estudi, especialment en aquelles que envolten el Park Güell, als barris del Coll i Vallcarca.

Les persones participants han destacat la importància dels camins (entrada a Major de Gràcia i a la Riera de Cassoles), com pas cap el Vallés. En aquesta línia, es posen en valor les escales que tanquen el Park Güell i que fan frontera amb Horta-Guinardó, que eren un antic camí de tradició medieval.

S'han mencionat alguns aspectes que, tot i no entrar dins de l'àmbit d'estudi, s'han volgut tenir en compte: el Castell del Park Güell, el Pont de Vallcarca, la filera de cases situades a Avinguda Vallcarca 81-87, la Font del Remei, el conjunt de cases amb pintades llibertàries a carrer de Mora d'Ebre 78-82, així com el mur i piló del carrer de Cartago.

Al debat han aparegut dubtes al voltant del significat real i a la pràctica de la protecció dels elements urbanístics i naturals, explicant que moltes de les cases protegides de Gràcia tenen una afectació. S'emmarca el debat, d'una banda, en allò que no estem disposats a substituir i, d'altra banda, en com es pot reinterpretar el que ja es té.

Valoracions de la sessió

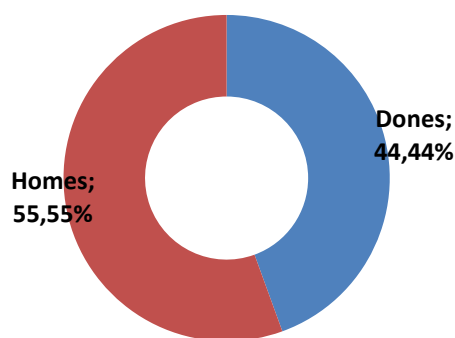
Tot mecanisme participatiu esdevé també un procés educatiu en el que els agents implicats posen en pràctica una nova forma de treballar i relacionar-se per tal de definir un projecte en comú. Aquesta vessant educativa del procés suposa també, entre d'altres aspectes, un aprenentatge continu sobre la manera d'organitzar i conduir el procés per assolir els objectius marcats prèviament. Per aquesta raó, el fet de copsar la percepció de les persones participants mitjançant mecanismes d'avaluació de les sessions deliberatives és un dels mecanismes que permeten recollir indicadors de la seva qualitat i així, implementar millores en els processos participatius. L'objectiu de l'avaluació és, doncs, identificar aspectes de millora en les dinàmiques desenvolupades.

Amb aquesta intenció s'ha dissenyat un qüestionari que, complimentat voluntàriament per les persones participants a la fi de la sessió deliberativa, ens permet avaluar diferents aspectes del mateix.

S'han recollit les valoracions d'un total de 18 persones participants a la sessió.

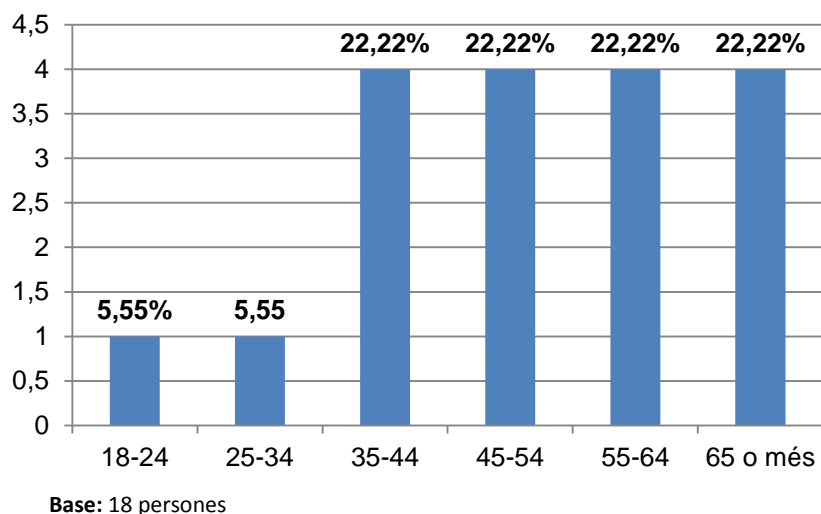
Perfil de les persones participants

La distribució per **gènere** de les persones participants ha estat desigual. Un 55,55% de les persones participants són homes, mentre que un 44,44% han estat dones.

Base: 18 persones

L'edat de les persones participants ha estat plural, amb una distribució repartida principalment entre els 35 i els 65+ anys.

La **nacionalitat** principal de les persones participants és espanyola, exceptuant una persona nord-americana. D'altra banda, la principal llengua materna és el català (72,22%), seguida del castellà (22,22%) i de l'anglès (5,55%).

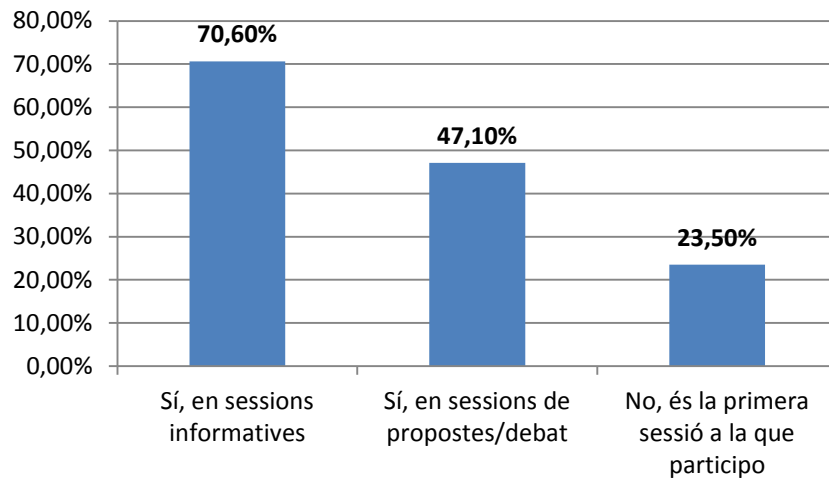
La major part de les persones participants a la sessió de treball són representants de les entitats i associacions veïnals (77,77%), mentre que la resta han estat veïns i veïnes que s'han implicat en el procés a títol individual.

Entitat	Nº de persones representants
AAV Park Güell-La Salut-Sanllehy	2
AAV pro Vallcarca	1
AAV Vila de Gràcia	1
Centre Cívic El Coll-La Bruguera	1
Comissió Patrimoni Salvem l'Alzina	2
Grup d'estudis Coll Vallcarca	2
Observatori de Vallcarca	1
Plataforma Protegim l'Interior d'Illa	4

Base: 14 persones

En quant a la **participació en activitats anteriors** dins del mateix procés participatiu, el 70,60% de les persones que han respost a l'enquesta han assistit a sessions

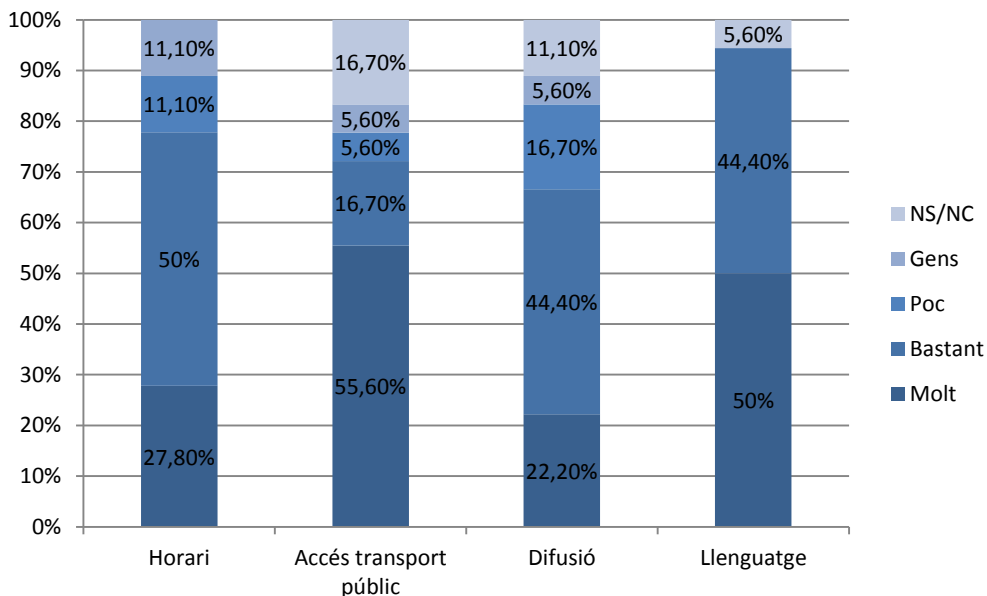
informatives, el 47,10% a sessions de propostes i/o debat, mentre que el 23,50% era la primera sessió a la que participaven.

Base: 18 persones

Valoració de l'accessibilitat

En conjunt, la valoració de l'accessibilitat recollida entre les persones participants a la jornada ha estat positiva, superant el 60% les opcions "Molt" i "Bastant". La difusió ha estat l'aspecte menys destacat, com queda reflectit al gràfic.

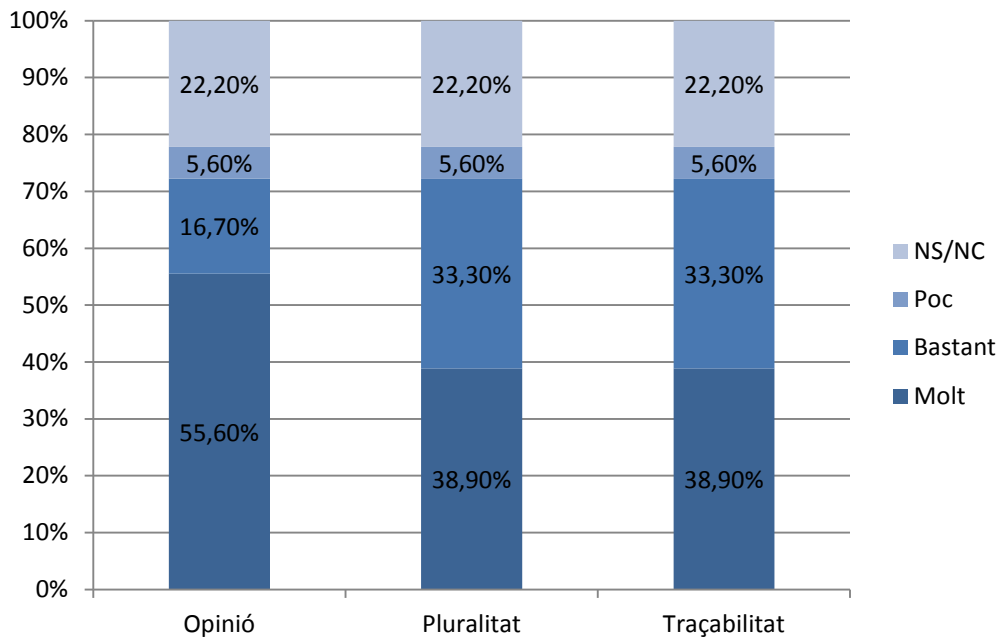
Base: 18 persones

Només una de les persones que han respost l'enquesta d'avaluació ha sol·licitat suport per assistir a la sessió, que ha estat proporcionat adequadament.

Valoració de la pluralitat i la traçabilitat

Sobre la possibilitat de les persones participants a expressar les seves posicions i opinar, més del 70% de les respostes han estat positives. També al voltant d'aquest percentatge es situa la pregunta sobre si els debats desenvolupats a la sessió han estat plurals.

Per últim, la valoració sobre la traçabilitat de les propostes exposades a la sessió per part de l'equip tècnic (l'origen de cadascuna de les mateixes) ha estat positiva, superant així el 70% de vots les dues opcions de major puntuació ("Molt" i "Bastant").

Base: 18 persones